

Procedury zapewniające bezpieczeństwo uczniów

**w Szkole Podstawowej nr 404
im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Warszawie**

Spis treści

Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia uczniów demoralizacją i przestępczością	3
1. Uczeń pod wpływem środków odurzających na terenie szkoły	4
2. Znalezienie środków odurzających na terenie szkoły	5
3. Podejrzenie posiadania substancji odurzających przez ucznia	6
4. Palenie tytoniu lub papierosów elektronicznych przez ucznia	7
5. Wystąpienie kradzieży lub wymuszenia pieniędzy/przedmiotów wartościowych	7
6. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych przez ucznia	8
7. Czyn karalny lub przestępstwo	9
8. Samowolne opuszczenie zajęć, w tym wagarowanie.....	10
Procedury postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole.....	12
1. Agresja fizyczna.....	13
2. Agresja słowna.....	14
3. Cyberprzemoc	15
Procedura postępowania w przypadku ucznia z depresją lub przejawiającego zachowania autoagresywne.....	17
Próba samobójcza ucznia	19
Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia przedszkola lub zaginięcia dziecka	21
Procedury reagowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego w szkole	25
1. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego	25
2. Stwierdzenie podejrzanego pakunku	26
Procedura reagowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły	28
Procedura reagowania w przypadku wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły.....	30

Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia uczniów demoralizacją i przestępczością

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków odurzających, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, takie jak:

- stosowanie wulgarnego słownictwa,
- wagarowanie,
- wandalizm,
- ucieczki z domu,
- przedwczesne podejmowanie życia seksualnego,
- stosowanie agresji, przemocy;
- palenie papierosów,
- spożywanie alkoholu,

nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń.

KROK 2. Wychowawca powiadamia o sytuacji pedagoga i psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły.

KROK 3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia oraz ustalenia faktów.

KROK 4. Wychowawca niezwłocznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o uzyskanej informacji i efekcie rozmowy z uczniem.

KROK 5. Jeżeli rozmowa wychowawcy z uczniem nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dalsze działania wspierające podejmuje pedagog lub psycholog szkolny, który może przeprowadzić rozmowę wychowawczą z uczniem.

KROK 6. Jeśli wychowawca w porozumieniu z pedagogiem i psychologiem szkolnym uzna, że jest to wskazane – wychowawca wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Wspólnie z psychologiem lub pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z rodzicami. W rozmowie może uczestniczyć również dyrektor szkoły.

Jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami i poziomem rozwoju ucznia, przeprowadza się rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi w obecności ucznia.

W przypadku potwierdzenia informacji o niewłaściwym zachowaniu:

- uczeń zostaje zobowiązany do zaniechania negatywnych zachowań oraz poinformowany o możliwych konsekwencjach szkolnych,
- rodzice/opiekunowie prawni zostają zobowiązani do wzmocnienia nadzoru nad dzieckiem oraz poinformowani o możliwych konsekwencjach szkolnych,
- pedagog lub psycholog szkolny może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki oraz udział w programie terapeutycznym.

KROK 7. O konsekwencjach wobec ucznia decyduje – po rozpatrzeniu sytuacji – dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą klasy oraz specjalistami szkolnymi, zgodnie ze Statutem Szkoły oraz obowiązującą w niej hierarchią konsekwencji wychowawczych.

KROK 8. W sytuacji, gdy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a informacje o zachowaniu ucznia mogąym świadczyć o demoralizacji są wiarygodne, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.

KROK 9. Jeżeli szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły zawiadamia sąd rodzinny i/lub policję o konieczności podjęcia dalszych działań.

KROK 10. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane w e-dziennik Librus.

Szczegółowe kroki postępowania nauczycieli w sytuacjach związanych z używaniem przez uczniów alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, a także w przypadkach palenia tytoniu, podejrzenia posiadania lub znalezienia substancji psychoaktywnych, określają procedury opisane w kolejnych punktach niniejszego dokumentu. W przypadku, gdy informację o takim zdarzeniu poweźmie inny pracownik szkoły, zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.

Wszystkie rozmowy z rodzicami nauczyciele odnotowują w e-dzienniku Librus w zakładce „Kontakty z rodzicami”.

Wszelkie działania interwencyjne i wychowawcze podejmowane są zgodnie z obowiązującą w szkole hierarchią: **nauczyciel – wychowawca klasy – pedagog lub psycholog szkolny – wicedyrektor szkoły – dyrektor szkoły.**

1. Uczeń pod wpływem środków odurzających na terenie szkoły

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły przebywa uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy i pielęgniarkę szkolną o swoich przypuszczeniach. Pod nieobecność wychowawcy nauczyciel powiadamia psychologa lub pedagoga szkolnego.

KROK 2. Wychowawca po otrzymaniu informacji od nauczyciela:

- powiadamia o sytuacji dyrektora szkoły,

- informuje rodziców/opiekunów prawnych, prosząc o niezwłoczne przybycie do szkoły.

KROK 3. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego (może polecić innemu uczniowi poproszenie o przyjsie do danej sali pielęgniarki, pedagoga lub psychologa szkolnego).

KROK 4. Pielęgniarka szkolna lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe w celu sprawdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.

KROK 5. Lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły (lub osobą zastępującą dyrektora pod jego nieobecność) podejmuje decyzje o przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, pozostawieniu go w szkole lub przekazaniu rodzicom/opiekunom prawnym.

KROK 6. O konsekwencjach wobec ucznia decyduje – po rozpatrzeniu sytuacji – dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą oraz specjalistami szkolnymi, zgodnie ze Statutem szkoły i obowiązującą hierarchią konsekwencji wychowawczych.

KROK 7. W zależności od charakteru i okoliczności zdarzenia szkoła może:

1. spisać z uczniem i rodzicami kontrakt określający zobowiązania obu stron,
2. zobowiązać ucznia do udziału w cyklu zajęć profilaktycznych prowadzonych przez pedagoga lub psychologa szkolnego,
3. przekazać rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej,
4. udostępnić materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień,
5. a w sytuacji uzasadnionej podejrzeniem demoralizacji lub popełnienia czynu zabronionego – powiadomić sąd rodzinny i policję.

KROK 8. Natychmiastowe powiadomienie policji jest konieczne w sytuacji, gdy:

- rodzice ucznia nie chcą go odebrać lub sami są w stanie nietrzeźwym,
- uczeń zachowuje się agresywnie i stanowi zagrożenie bezpieczeństwa własnego lub innych osób,
- zachowuje się w sposób gorszący i nie reaguje na upomnienia.

KROK 9. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

2. Znalezienie środków odurzających na terenie szkoły

W przypadku gdy nauczyciel:

- znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą środki odurzające lub
- otrzymuje informację od ucznia, że znalazł on taką substancję,

powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz zniszczeniem. Jeśli to możliwe, nie dotyka jej gołymi rękami i zabezpiecza w czyste, szczelne opakowanie, opisując datę, godzinę i miejsce znalezienia.

KROK 2. Niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły i pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 3. Dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia policję o znalezieniu podejrzanej substancji. Do czasu przyjazdu funkcjonariuszy dyrektor szkoły odpowiada za zabezpieczenie substancji i miejsca zdarzenia.

KROK 4. Dyrektor szkoły, pedagog i psycholog szkolny współpracują w ustaleniu okoliczności zdarzenia oraz gromadzą niezbędne informacje o przebiegu sytuacji. W przypadku podejrzenia, że substancja należy do konkretnego ucznia, postępuję się zgodnie z pkt 4 niniejszej Procedury, tj. „Podejrzenie posiadania substancji odurzających”.

KROK 5. Po przybyciu policji dyrektor szkoły przekazuje zabezpieczoną substancję oraz wszelkie zebrane informacje dotyczące zdarzenia.

KROK 6. W przypadku znalezienia substancji na terenie szkoły przez ucznia, pedagog lub psycholog szkolny udziela mu wsparcia emocjonalnego i zapewnia anonimowość.

KROK 7. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

3. Podejrzenie posiadania substancji odurzających przez ucznia

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego (może polecić innemu uczniowi poproszenie o przyjsie do danej sali pedagoga lub psychologa szkolnego).

KROK 2. Niezwłocznie powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy i pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 3. Uczeń przekazywany jest pod opiekę pedagoga lub psychologa szkolnego do czasu przybycia rodziców lub dalszych decyzji dyrektora szkoły.

KROK 4. Wychowawca klasy informuje o sytuacji dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów.

KROK 5. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny prosi o możliwość obejrzenia podejrzanej substancji. Jeżeli uczeń na to zezwala – pedagog lub psycholog szkolny potwierdza podejrzenia lub je odrzuca (jeżeli nie ma żadnych wątpliwości w ocenie substancji). Jeżeli uczeń nie udostępnia substancji do obejrzenia dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia policję. Szkoła nie prowadzi samodzielnych przeszukań rzeczy osobistych uczniów – takie czynności mogą wykonać wyłącznie funkcjonariusze policji.

KROK 6. W przypadku potwierdzenia posiadania substancji, dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia policję i sąd rodzinny.

KROK 7. O konsekwencjach wobec ucznia decyduje – po rozpatrzeniu sytuacji – dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą oraz specjalistami szkolnymi, zgodnie ze Statutem szkoły i obowiązującą hierarchią konsekwencji wychowawczych.

KROK 8. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

4. Palenie tytoniu lub papierosów elektronicznych przez ucznia

W przypadku stwierdzenia, że uczeń na terenie szkoły pali tytoń lub używa papierosów elektronicznych, nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy.

KROK 2. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych ucznia oraz przekazuje informacje pedagogowi lub psychologowi szkolnemu.

KROK 3. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza z uczniem rozmowę profilaktyczno-wychowawczą, mającą na celu uświadomienie m.in. skutków zdrowotnych i prawnych używania wyrobów tytoniowych.

KROK 4. Przy pierwszym stwierdzeniu palenia uczeń otrzymuje upomnienie wychowawcy, które zostaje przez niego podpisane i dołączone do dokumentacji wychowawczej.

KROK 5. Przy kolejnym przypadku (drugi raz) uczeń otrzymuje pisemne upomnienie, a wychowawca przeprowadza rozmowę ostrzegawczą w obecności rodziców/opiekunów prawnych oraz pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 6. W przypadku ponownego (trzeciego) naruszenia zakazu, uczeń otrzymuje naganę wychowawcy klasy na piśmie za naruszenie Statutu Szkoły.

KROK 7. W przypadku dalszego powtarzania się zachowań, uczeń otrzymuje naganę dyrektora szkoły na piśmie za rażące naruszenie Statutu Szkoły. Wychowawca obniża ocenę z zachowania co najmniej o jeden stopień.

KROK 8. Szkoła podejmuje wobec ucznia działania profilaktyczne i wspierające, w szczególności:

- skierowanie ucznia do udziału w zajęciach profilaktycznych dotyczących uzależnień,
- rozmowę edukacyjną z pielęgniarką szkolną,
- przekazanie rodzicom informacji o możliwości skorzystania z pomocy specjalistycznej,
- wychowawca monitoruje dalsze zachowanie ucznia i w razie potrzeby współpracuje z pedagogiem lub psychologiem szkolnym w celu objęcia ucznia pomocą profilaktyczną.

5. Wystąpienie kradzieży lub wymuszenia pieniędzy/przedmiotów wartościowych

W przypadku podejrzenia o kradzież lub wymuszenie pieniędzy/przedmiotów wartościowych, nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy i pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 2. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny prosi, aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży, ewentualnie innych przedmiotów budzących

podejrzanie co do ich związku z poszukiwanym przedmiotem. Szkoła nie prowadzi samodzielnych przeszukań rzeczy osobistych uczniów – takie czynności mogą wykonać wyłącznie funkcjonariusze policji. W miarę możliwości rozmowę z uczniem prowadzi się w obecności świadka – drugiego nauczyciela, pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 3. Jeżeli uczeń odda poszukiwane przedmioty, wracają one do właściciela, a sprawca kradzieży ponosi konsekwencje zgodnie ze Statutem Szkoły i obowiązującą hierarchią konsekwencji wychowawczych. O sytuacji zawiadamiany jest dyrektor szkoły. O zaistniałej sytuacji informuje się rodziców/prawnych opiekunów ucznia – sprawcy i poszkodowanego.

KROK 4. Jeżeli uczeń zwróci ukradzione przedmioty, ale okażą się one zniszczone lub z innego powodu nie mogą wrócić do właściciela, sprawca kradzieży powinien je odkupić.

KROK 5. Jeśli uczeń odmawia pokazania zawartości torby szkolnej, plecaka, szafki czy kieszeni, nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły, który może wezwać policję.

KROK 6. Wychowawca powiadamia o sytuacji rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz wzywa na spotkanie. Ze spotkania sporządza się notatkę.

KROK 7. W przypadku stwierdzenia, że działania ucznia mogą stanowić czyn karalny, dyrektor szkoły postępuje zgodnie z procedurą opisaną w pkt 7 – *Czyn karalny lub przestępstwo*.

KROK 8. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

6. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych przez ucznia

W przypadku powzięcia informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia materiałów o charakterze pornograficznym w internecie lub udostępnianiu takich treści innym uczniom, nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły oraz pedagoga lub psychologa szkolnego.

KROK 2. Dyrektor szkoły informuje administratora szkolnej sieci informatycznej o zaistniałej sytuacji, w celu zabezpieczenia materiałów dowodowych i podjęcia działań technicznych zapobiegających dalszemu rozpowszechnianiu treści.

KROK 3. Dyrektor szkoły przekazuje informację o stwierdzonym zagrożeniu wszystkim pracownikom szkoły, przypominając o konieczności zachowania poufności i ostrożności w przekazywaniu danych dotyczących zdarzenia.

KROK 4. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które rozpowszechniały lub pokazywały materiały pornograficzne, pedagog lub psycholog szkolny zapewnia mu pełną anonimowość i wsparcie emocjonalne, aby zapobiec ewentualnym działaniom odwetowym ze strony sprawców.

KROK 5. Dyrektor szkoły wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał lub udostępniał materiały o charakterze pornograficznym.

KROK 6. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia – sprawcy, podczas której omawia przebieg zdarzenia, jego konsekwencje prawne i wychowawcze oraz wskazuje możliwości uzyskania pomocy specjalistycznej. Ze spotkania sporządza się notatkę.

KROK 7. Wychowawca klasy i pedagog lub psycholog szkolny podejmują działania profilaktyczne wśród uczniów, mające na celu:

- uświadomienie zagrożeń wynikających z publikowania i udostępniania treści pornograficznych,
- kształtowanie odpowiedzialności za zachowania w sieci,
- omówienie możliwych konsekwencji prawnych i emocjonalnych takich działań.

KROK 8. W przypadku stwierdzenia, że działania ucznia mogą stanowić czyn karalny, dyrektor szkoły postępuje zgodnie z procedurą opisaną w pkt 7 – *Czyn karalny lub przestępstwo*.

KROK 9. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

7. Czyn karalny lub przestępstwo

W przypadku dokonania czynu karalnego lub przestępstwa przez ucznia nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły i pedagoga lub psychologa szkolnego. O sytuacji informowany jest również wychowawca klasy.

KROK 2. Dyrektor szkoły, pedagog i psycholog szkolny współpracują w ustaleniu okoliczności czynu, ewentualnych świadków oraz gromadzą niezbędne informacje o przebiegu sytuacji.

KROK 3. Jeśli sprawca jest znany i jest na terenie szkoły – nauczyciel przekazuje go pedagogowi lub psychologowi szkolnemu.

KROK 4. Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia – sprawcy oraz wzywa ich na spotkanie. Ze spotkania sporządza się notatkę.

KROK 5. Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia – poszkodowanego.

KROK 6. Pedagog lub psycholog szkolny udziela uczniowi – ofierze zdarzenia – wsparcia emocjonalnego oraz pomaga w przywróceniu poczucia bezpieczeństwa. Wychowawca z psychologiem szkolnym monitorują samopoczucie ucznia poszkodowanego i jego funkcjonowanie w grupie rówieśniczej. W razie potrzeby uczeń kierowany jest do odpowiednich placówek zewnętrznych w celu uzyskania specjalistycznej pomocy.

KROK 7. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę uczniem – sprawcą zdarzenia, mającą na celu zrozumienie skutków jego zachowania i przyjęcie odpowiedzialności za nie.

KROK 8. O konsekwencjach wobec ucznia decyduje – po rozpatrzeniu sytuacji – dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą oraz specjalistami szkolnymi, zgodnie ze Statutem szkoły i obowiązującą hierarchią konsekwencji wychowawczych.

KROK 9. Dyrektor szkoły powiadamia policję, jeśli czyn karalny jest poważny lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznana.

KROK 10. Dyrektor szkoły zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji.

Uwaga: W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17. rok życia, prokuratora lub policję (art. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, art. 304 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – kodeks postępowania karnego).

KROK 11. Szkoła prowadzi działania profilaktyczne w klasie, której dotyczył incydent, np. zajęcia z zakresu przeciwdziałania agresji, przemocy, cyberprzemocy.

KROK 12. Osoby zaangażowane sporządzają notatkę służbową ze zdarzenia.

8. Samowolne opuszczenie zajęć, w tym wagarowanie

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń samowolnie opuścił zajęcia, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego.

KROK 2. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny telefonicznie kontaktuje się z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia w celu ustalenia przyczyny nieobecności.

KROK 3. Jeżeli rodzic/opiekun prawny potwierdzi, że chciał zwolnić ucznia z zajęć, informuje się go o obowiązującej w szkole procedurze zwalniania uczniów, w tym o konieczności wypełnienia i podpisania karty zwolnienia ucznia przed opuszczeniem szkoły. Przypomina się, że opuszczenie terenu szkoły bez zachowania tej procedury traktowane jest jako samowolne opuszczenie zajęć przez ucznia, tj. wagary. Na wniosek rodzica/opiekuna prawnego wychowawca może usprawiedliwić nieobecność ucznia.

KROK 4. Jeżeli rodzic/opiekun prawny nie wiedział o nieobecności ucznia i nie wyraził zgody na jego wcześniejsze opuszczenie zajęć, wychowawca odnotowuje w dzienniku lekcyjnym informację o wagarach.

KROK 5. Gdy brak jest kontaktu z rodzicami ucznia, wychowawca wysyła zawiadomienie do rodziców/opiekunów prawnych ucznia za pośrednictwem e-dziennika Librus, informujące o nieobecności ucznia w szkole oraz nierealizowaniu przez niego obowiązku szkolnego. Zawiadomienie powinno zawierać wyznaczony termin, w którym rodzice/opiekunowie zobowiązani są stawić się w szkole w celu wyjaśnienia sytuacji.

KROK 6. W przypadku powtarzających się nieusprawiedliwionych nieobecności ucznia, wychowawca powiadamia o tym pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.

KROK 7. Wychowawca wraz z pedagogiem lub psychologiem szkolnym przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia. Podczas spotkania przedstawia możliwe konsekwencje nierealizowania przez ucznia obowiązku szkolnego oraz informuje o odpowiedzialności rodziców w przypadku dalszego zaniedbywania obowiązku nauki.

KROK 8. O konsekwencjach wobec ucznia decyduje – po rozpatrzeniu sytuacji – dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą oraz specjalistami szkolnymi, zgodnie ze Statutem szkoły i obowiązującą hierarchią konsekwencji wychowawczych.

KROK 9. Jeżeli, mimo podjętych działań, uczeń nadal unika uczestnictwa w zajęciach, dyrektor szkoły zawiadamia policję i sąd rodzinny o nierealizowaniu obowiązku szkolnego.

Procedury postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole

Celem niniejszych procedur jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i pracownikom szkoły oraz szybkie, proporcjonalne i zgodne z prawem reagowanie na wszelkie przejawy agresji (fizycznej, słownej, relacyjnej, cyberagresji), a także zapobieganie ich powtarzaniu się poprzez działania wychowawcze i profilaktyczne.

Zasady ogólne:

- Wszystkie rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi nauczyciele odnotowują w e-dzienniku Librus w zakładce „**Kontakty z rodzicami**” (data, forma kontaktu, krótki opis ustaleń).
- Wszelkie działania interwencyjne i wychowawcze podejmowane są zgodnie z obowiązującą w szkole hierarchią: **nauczyciel – wychowawca klasy – pedagog lub psycholog szkolny – wicedyrektor szkoły – dyrektor szkoły**.
- O działaniach podejmowanych wobec konkretnego ucznia nie informuje się rodziców innych uczniów, z uwagi na zasadę poufności i ochrony danych osobowych (RODO) oraz zasadę minimalizacji ujawnianych informacji. Komunikaty kierowane do społeczności szkolnej mają charakter ogólny i pozbawione są danych osobowych.
- W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia niezwłocznie wzywa się odpowiednie służby i stosuje niezbędne środki deeskalacji, z poszanowaniem praw wszystkich stron. Uczeń poszkodowany otrzymuje wsparcie i opiekę, a sprawca – działania wychowawcze adekwatne do czynu.
- Reakcja szkoły jest zawsze **niezwłoczna, proporcjonalna i adekwatna** do charakteru zdarzenia. Działania mają na celu deeskalację, zapewnienie bezpieczeństwa oraz wdrożenie działań naprawczych i profilaktycznych.
- Działania podejmowane są zgodnie ze **Statutem Szkoły, Programem Wychowawczo-profilaktycznym, Standardami Ochrony Dzieci** oraz właściwymi przepisami prawa. W razie podejrzenia **czynu karalnego/przestępstwa** stosuje się również Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia uczniów demoralizacją i przestępczością „Czyn karalny lub przestępstwo”.
- Każda interwencja obejmuje komponent wspierający: pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego, informację o dostępnych formach pomocy, działania naprawcze wobec sprawcy

- i **działania profilaktyczne** w grupie/klasie (np. zajęcia nt. komunikacji bez przemocy, mediacje rówieśnicze).
- Wszystkie strony (poszkodowany, świadkowie, domniemany sprawca) traktowane są z poszanowaniem godności, bez uprzedzeń i z zapewnieniem prawa do wysłuchania.
  - Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

1. Agresja fizyczna

W przypadku uzyskania informacji, że doszło do agresji fizycznej pomiędzy uczniami, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie agresywnego zachowania i zapobieżenie jego eskalacji. Nauczyciel, który zaobserwował zdarzenie lub został o nim poinformowany, zobowiązany jest do natychmiastowego zatrzymania zachowania agresywnego. Powinien w sposób stanowczy, spokojny i zdecydowany zwrócić się do uczestników zdarzenia, jasno komunikując brak akceptacji dla agresji. W sytuacji eskalacji konfliktu nauczyciel powinien wezwać innego pracownika szkoły do pomocy, zachowując bezpieczeństwo własne i uczniów.

KROK 2. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego.

KROK 3. Jeżeli istnieje podejrzenie urazu, bólu lub innego zagrożenia zdrowia, nauczyciel lub pielęgniarka szkolna udziela pierwszej pomocy i – w razie potrzeby – wzywa pogotowie ratunkowe. Do czasu przyjazdu karetki opiekę nad uczniem sprawuje pielęgniarka szkolna lub inna osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły. Osoba ta nie ma prawa wyrażać zgody na zabiegi medyczne lub operacje – taką decyzję podejmują wyłącznie rodzice/opiekunowie prawni.

KROK 4. Wychowawca klasy podejmuje działania zgodnie z obowiązującą w szkole hierarchią: **nauczyciel – wychowawca klasy – pedagog lub psycholog szkolny – wicedyrektor szkoły – dyrektor szkoły**. Jeżeli podjęte przez wychowawcę działania nie przynoszą oczekiwanych rezultatów lub sytuacja ulega nasileniu, podejmuje on działania we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, a następnie – w razie potrzeby – z wicedyrektorem lub dyrektorem szkoły.

KROK 5. Wychowawca klasy, w porozumieniu z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, przeprowadza rozmowę z uczestnikami zdarzenia, dążąc do ustalenia przebiegu sytuacji i jej przyczyn. Rozmowę z agresorem i ofiarą przeprowadza się osobno.

KROK 6. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych uczniów – sprawcy i poszkodowanego.

KROK 7. Po rozpoznaniu sprawy, gdy okoliczności zdarzenia tego wymagają, wychowawca klasy, w obecności pedagoga lub psychologa szkolnego, przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi obu stron zdarzenia osobno. Nie przeprowadza się rozmów o charakterze mediacyjnym pomiędzy rodzicami uczniów ani nie dopuszcza do konfrontacji między nimi na terenie szkoły.

W przypadku drobnych incydentów o charakterze jednorazowym wychowawca klasy może swoje działania ograniczyć do rozmowy z uczniami oraz poinformowania rodziców/opiekunów prawnych o sytuacji (np. poprzez e-dziennik Librus), bez konieczności organizowania spotkania

KROK 8. Pedagog lub psycholog szkolny udziela wsparcia emocjonalnego uczniowi – ofierze agresji oraz pomaga w przywróceniu poczucia bezpieczeństwa. W razie potrzeby uczeń kierowany jest do placówki specjalistycznej w celu uzyskania dalszej pomocy psychologicznej.

KROK 9. W przypadku agresji fizycznej świadkowie zdarzenia również wymagają wsparcia. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza z nimi rozmowę, wyjaśnia pojęcie agresji i przypomina zasady reagowania w sytuacjach przemocy.

KROK 10. Wobec ucznia – sprawcy, stosuje się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły oraz obowiązującą w niej hierarchią konsekwencji wychowawczych. Działania wychowawcze dostosowuje się do charakteru, stopnia i powtarzalności zachowań.

KROK 11. W przypadku stwierdzenia, że działania ucznia mogą stanowić czyn karalny, dyrektor szkoły postępuje zgodnie z procedurą opisaną w pkt 7 – *Czyn karalny lub przestępstwo*.

KROK 12. Jeżeli szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły zawiadamia sąd rodzinny i/lub policję o konieczności podjęcia dalszych działań wobec ucznia – sprawcy agresji.

KROK 13. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

2. Agresja słowna

W przypadku uzyskania informacji, że doszło do agresji słownej (obrażania, wyzywania, poniżania, ośmieszania lub gróźb) pomiędzy uczniami, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie agresywnego zachowania i zapobieżenie jego eskalacji. Nauczyciel powinien w sposób stanowczy, spokojny i jednoznaczny przekazać uczniom, że szkoła nie akceptuje żadnych form agresji słownej. W razie potrzeby nauczyciel może wezwać do pomocy innego pracownika szkoły.

KROK 2. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego.

KROK 3. Wychowawca klasy podejmuje działania zgodnie z obowiązującą w szkole hierarchią: **nauczyciel – wychowawca klasy – pedagog lub psycholog szkolny – wicedyrektor szkoły – dyrektor szkoły**. Jeżeli podjęte przez wychowawcę działania nie przynoszą oczekiwanych rezultatów lub sytuacja ulega nasileniu, podejmuje on działania we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, a następnie – w razie potrzeby – z wicedyrektorem lub dyrektorem szkoły.

KROK 4. Wychowawca klasy, w porozumieniu z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, przeprowadza rozmowę z uczestnikami zdarzenia, dążąc do ustalenia przebiegu sytuacji i jej przyczyn. Rozmowę z agresorem i ofiarą przeprowadza się osobno. **Za zgodą rodziców/opiekunów**

prawnych obu stron oraz po wcześniejszej ocenie zasadności przez pedagoga lub psychologa szkolnego możliwe jest przeprowadzenie mediacji pomiędzy uczniami.

KROK 5. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych uczniów – sprawcy i poszkodowanego.

KROK 6. Po rozpoznaniu sprawy, gdy okoliczności zdarzenia tego wymagają, wychowawca klasy, w obecności pedagoga lub psychologa szkolnego, przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi obu stron zdarzenia osobno. Nie przeprowadza się rozmów o charakterze mediacyjnym pomiędzy rodzicami uczniów ani nie dopuszcza do konfrontacji między nimi na terenie szkoły.

W przypadku drobnych incydentów o charakterze jednorazowym wychowawca klasy może swoje działania ograniczyć do rozmowy z uczniami oraz poinformowania rodziców/opiekunów prawnych o sytuacji (np. poprzez e-dziennik Librus), bez konieczności organizowania spotkania

KROK 7. Pedagog lub psycholog szkolny udziela wsparcia emocjonalnego uczniowi – ofierze agresji oraz pomaga w przywróceniu poczucia bezpieczeństwa. W razie potrzeby uczeń kierowany jest do placówki specjalistycznej w celu uzyskania dalszej pomocy psychologicznej.

KROK 8. W przypadku agresji słownej świadkowie zdarzenia również wymagają wsparcia. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza z nimi rozmowę, wyjaśnia pojęcie agresji i przypomina zasady reagowania w sytuacjach przemocy.

KROK 9. Wobec ucznia – sprawcy, stosuje się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły oraz obowiązującą w niej hierarchią konsekwencji wychowawczych. Działania wychowawcze dostosowuje się do charakteru, stopnia i powtarzalności zachowań.

KROK 10. W przypadku stwierdzenia, że działania ucznia mogą stanowić czyn karalny, dyrektor szkoły postępuje zgodnie z procedurą opisaną w pkt 7 – *Czyn karalny lub przestępstwo*.

KROK 11. Jeżeli szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły zawiadamia sąd rodzinny i/lub policję o konieczności podjęcia dalszych działań wobec ucznia – sprawcy agresji.

KROK 12. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

3. Cyberprzemoc

W przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu cyberprzemocy (np. ośmieszania, upokarzania, szantażowania, grożenia, publikowania obraźliwych treści lub zdjęć, podszywania się pod inne osoby, rozpowszechniania kompromitujących materiałów itp.), nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

KROK 1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego o uzyskanej informacji dotyczącej cyberprzemocy.

KROK 2. Wychowawca klasy podejmuje działania **zgodnie z obowiązującą w szkole hierarchią: nauczyciel – wychowawca klasy – pedagog lub psycholog szkolny – wicedyrektor szkoły –**

dyrektor szkoły. Jeżeli sytuacja wymaga natychmiastowej interwencji lub istnieje podejrzenie popełnienia czynu zabronionego, wychowawca niezwłocznie informuje pedagoga lub psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.

KROK 3. Wychowawca klasy, we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, zbiera informacje o przebiegu zdarzenia – ustala okoliczności, uczestników, źródło i zasięg działań. Szkoła nie gromadzi, nie kopiuje ani nie przechowuje materiałów cyfrowych związanych ze zdarzeniem (np. zrzutów ekranu, wiadomości, zdjęć). Zabezpieczenie dowodów leży po stronie rodziców/opiekunów prawnych ucznia poszkodowanego lub sprawcy – to oni, jeżeli uznają to za konieczne, wykonują i przechowują kopie materiałów oraz przekazują je Policji, sądowi lub pokazują w szkole w celach informacyjnych. Jeśli incydent miał miejsce w szkolnej sieci informatycznej, dyrektor szkoły informuje administratora systemu, który podejmuje działania techniczne.

KROK 4. Wychowawca klasy, w porozumieniu z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, przeprowadza rozmowę z uczestnikami zdarzenia, dążąc do ustalenia przebiegu sytuacji i jej przyczyn. Rozmowę z agresorem i ofiarą przeprowadza się osobno. **Za zgodą rodziców/opiekunów prawnych obu stron oraz po wcześniejszej ocenie zasadności przez pedagoga lub psychologa szkolnego, możliwe jest przeprowadzenie mediacji pomiędzy uczniami.**

KROK 5. Wychowawca klasy informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych uczniów – sprawcy i poszkodowanego.

KROK 6. Po rozpoznaniu sprawy, wychowawca klasy, w obecności pedagoga lub psychologa szkolnego, przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi obu stron zdarzenia osobno. Nie przeprowadza się rozmów o charakterze mediacyjnym pomiędzy rodzicami uczniów ani nie dopuszcza do konfrontacji między nimi na terenie szkoły.

KROK 7. Pedagog lub psycholog szkolny udziela wsparcia emocjonalnego uczniowi – ofierze agresji oraz pomaga w przywróceniu poczucia bezpieczeństwa. W razie potrzeby uczeń kierowany jest do placówki specjalistycznej w celu uzyskania dalszej pomocy psychologicznej.

KROK 8. W przypadku cyberprzemocy świadkowie zdarzenia również wymagają wsparcia. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza z nimi rozmowę, wyjaśnia pojęcie cyberprzemocy i przypomina zasady reagowania w sytuacjach przemocy.

KROK 9. Wobec ucznia – sprawcy, stosuje się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły oraz obowiązującą w niej hierarchią konsekwencji wychowawczych. Działania wychowawcze dostosowuje się do charakteru, stopnia i powtarzalności zachowań.

KROK 10. Jeżeli zdarzenie ma charakter jednorazowy, o powiadomieniu policji decydują rodzice/opiekunowie prawni ucznia poszkodowanego. W przypadku powtarzających się aktów cyberprzemocy lub gdy zachowanie ucznia nosi znamiona demoralizacji albo czynu karalnego, dyrektor szkoły zawiadamia Policję lub sąd rodzinny.

KROK 11. Jeżeli szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły zawiadamia sąd rodzinny i/lub policję o konieczności podjęcia dalszych działań wobec ucznia.

KROK 12. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

Procedura postępowania w przypadku ucznia z depresją lub przejawiającego zachowania autoagresywne

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi, wczesne rozpoznanie ryzyka, szybka i proporcjonalna interwencja, a także wdrożenie działań wspierających i profilaktycznych we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz podmiotami zewnętrznymi.

Każdy pracownik szkoły **niezwłocznie kontaktuje się** z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, jeśli u ucznia zauważy lub otrzyma wiarygodną informację o:

1. rozmowach nt. samobójstwa, groźbach, „żartach” o samobójstwie, notatkach, wierszach, treściach publikowanych w Internecie lub innych formach komunikowania się na ten temat;
2. samouszkodzeniach (nacięcia, zadrapania, ślady oparzeń/uderzeń, rozdrapane rany, ślady po wyrwaniu włosów, „tatuaze” samodzielne, podejrzanie częste „wypadki”);
3. zachowaniach wskazujących na zaburzenia odżywiania (prowokowanie wymiotów, głodzenie się, znaczna i postępująca zmiana masy ciała – chudnięcie lub tycie, stosowanie środków przeczyszczających/pigułek „odchudzających”);
4. zachowaniach niebezpiecznych:
  - ryzyko fizyczne (np. przechodzenie między pędzącymi autami, chodzenie po mostach kolejowych, siadanie na brzegach dachów/okien),
  - ryzyko sytuacyjne (np. wsiadanie do auta z obcymi, samotne spacerowanie w niebezpiecznych miejscach późno wieczorem),
  - ryzyko seksualne,
  - używanie substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, leki),
  - przerywanie przyjmowania zaleconych leków bez zgody lekarza;
5. innych zachowaniach świadczących o poważnym dyskomforcie/kryzysie emocjonalnym lub braku kontroli emocji (niepowstrzymany płacz, wybuchy złości, częste kłótnie, skrajne reakcje na błahe sytuacje, silna izolacja, zaniedbywanie higieny).

Zasady ogólne:

- Uczniowi nie obiecuje się poufności absolutnej – jeśli istnieje ryzyko dla zdrowia lub życia informacja musi trafić do specjalistów szkolnych, dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
- Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

- Zakres działań dostosowuje się do poziomu ryzyka i sytuacji ucznia.
- Działania prowadzi się z poszanowaniem godności ucznia, bez stygmatyzacji, we współpracy z rodzicami/opiekunami.
- Jeżeli istnieje bezpośrednie zagrożenie życia/zdrowia, priorytetem jest wezwanie pomocy medycznej, zapewnienie opieki i niedopuszczenie do pozostawienia ucznia samego.

KROK 1. Zgłoszenie/rozpoznanie sygnałów

Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub otrzyma informację o zachowaniach mogących świadczyć o depresji, autoagresji lub ryzyku samobójczym niezwłocznie informuje pedagoga lub psychologa szkolnego oraz wychowawcę klasy.

KROK 2. Wstępna ocena ryzyka

Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem (w bezpiecznych, spokojnych warunkach) i dokonuje wstępnej oceny ryzyka. W razie potrzeby zbiera informacje od wychowawcy klasy, wybranych nauczycieli i/lub uczniów (z poszanowaniem poufności).

KROK 3. Brak zagrożenia – działania minimalne

Jeżeli nie ma zagrożenia (np. sytuacja się wyjaśniła, uczeń jest objęty pomocą specjalistyczną, a rodzice/opiekunowie prawni o tym wiedzą), po rozmowie z uczniem nie ma potrzeby podejmowania dodatkowych działań. Ucznia zachęca się do kontaktu z pedagogiem/psychologiem szkolnym w razie obniżenia nastroju lub kryzysu emocjonalnego.

KROK 4. Podwyższone zagrożenie – pilny kontakt z rodzicami

Gdy incydent jest poważny i wymaga dodatkowej interwencji, pedagog lub psycholog szkolny niezwłocznie kontaktuje się telefonicznie z rodzicem/opiekunem prawnym i informuje o sytuacji. W miarę możliwości uczeń jest wcześniej poinformowany o tej rozmowie. Rodzicowi jasno przekazuje się cel: zapewnienie dziecku wsparcia, ochrony i pomocy (nie kwestia dyscypliny). Jeśli to możliwe, rozmowę prowadzi się w obecności ucznia, aby znał jej szczegóły.

KROK 5. Bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia – tryb natychmiastowy

Jeżeli zdarzenie jest nagłe lub istnieje bezpośrednie zagrożenie dla życia/zdrowia ucznia, dyrektor szkoły lub wyznaczony przez niego pracownik szkoły kontaktuje się z najbliższą placówką zdrowia psychicznego pełniącą ostry dyżur z prośbą o natychmiastową konsultację i/lub wzywa policję. Równolegle zapewnia się opiekę i nie pozostawia ucznia samego.

KROK 6. Zobowiązanie rodziców do podjęcia adekwatnych działań

W sytuacji podwyższonego lub bezpośredniego zagrożenia rodzice/opiekunowie prawni są zobowiązani do udzielenia dziecku pomocy i podjęcia działań, np.:

- pilna konsultacja psychiatryczna (ew. leczenie farmakologiczne wg lekarza),
- pilna konsultacja psychologiczna,
- rozpoczęcie leczenia ambulatoryjnego (dla ucznia i/lub rodziny),
- uzyskanie wsparcia terapeutycznego (uczeń i/lub rodzina),
- skorzystanie w szkole z pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- bieżące informowanie szkoły o sytuacji ucznia,

- wyrażenie zgody na kontakt pedagoga/psychologa szkolnego ze specjalistą pracującym z dzieckiem – w celu dostosowania szkolnej pomocy (zakres informacji ograniczony do niezbędnego minimum).

KROK 7. Pracownik szkoły, który otrzymał informacje o kryzysie emocjonalnym/suicydalnym lub objawach zaburzeń emocjonalnych, nie może zatrzymać ich wyłącznie dla siebie. W uzgodnieniu z rodzicami określa się zakres informacji (niezbędne minimum) do przekazania nauczycielom uczącym – w celu zwiększenia uważności i zindywidualizowania pracy, dla ochrony zdrowia i życia ucznia podczas pobytu w szkole. Informację przekazuje wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny.

KROK 8. Jeżeli uczeń został skierowany do specjalisty, ok. po tygodniu pedagog lub psycholog szkolny kontaktuje się z rodzicami/opiekunami prawnymi, by upewnić się, że podjęto kroki. W razie braku działań – podkreśla się konieczność specjalistycznej pomocy. Utrzymujące się ignorowanie zaleceń dotyczących zadbania o zdrowie psychiczne dziecka może stanowić podstawę do zawiadomienia sądu rodzinnego, zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub policji (zaniedbanie, zagrożenie dobra dziecka).

KROK 9. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi, w zależności od charakteru sprawy.

Próba samobójcza ucznia

W przypadku uzyskania informacji o **próbie samobójczej ucznia na terenie szkoły**, należy niezwłocznie podjąć poniższe działania.

KROK 1. Jeżeli próba samobójcza ma miejsce na terenie szkoły, świadek zdarzenia (nauczyciel lub pracownik szkoły) niezwłocznie wzywa pomoc – pielęgniarkę szkolną oraz pogotowie ratunkowe.

KROK 2. Jednocześnie świadek zdarzenia powiadamia dyrektora szkoły oraz pedagoga lub psychologa szkolnego o zaistniałej sytuacji.

KROK 3. Świadek zdarzenia usuwa z otoczenia ucznia wszystkie przedmioty lub substancje, które mogą ułatwić realizację zamiaru samobójczego. Działa spokojnie i dyskretnie, zapewnia uczniowi bezpieczeństwo oraz – jeśli sytuacja na to pozwala – kieruje pozostałych uczniów w inne miejsce. W miarę możliwości zbiera wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia.

KROK 4. Dyrektor szkoły lub wyznaczony przez niego pracownik powiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia o zaistniałej sytuacji. Dyrektor upewnia się, że zostało wezwane pogotowie ratunkowe i w razie potrzeby, kontaktuje się z placówką zdrowia psychicznego pełniącą ostry dyżur z prośbą o natychmiastową konsultację. Jeżeli to konieczne (np. w przypadku zagrożenia życia ucznia, konieczności zabezpieczenia miejsca zdarzenia lub braku kontaktu z rodzicami), zawiadamia policję.

KROK 5. Uczeń pozostaje pod stałą opieką osoby dorosłej (pielęgniarki szkolnej, nauczyciela, wychowawcy klasy lub pedagoga/psychologa szkolnego) do czasu przybycia służb ratunkowych.

KROK 6. Dyrektor szkoły, we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym i wychowawcą klasy, dokonuje wstępnej oceny sytuacji i przeprowadza rozmowę wspierającą z rodzicami/opiekunami prawnymi, przekazując im informacje dotyczące możliwych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

KROK 7. Dyrektor szkoły powiadamia Wydział Oświaty i Wychowania Dzielnicy Wawer m.st. Warszawy oraz powołuje szkolny zespół kryzysowy, który dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania, uzależniając ją od oceny sytuacji. Zespół dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia aktu autoagresji, zapewnia opiekę psychologiczną na terenie szkoły i kieruje ucznia do specjalistycznej placówki.

KROK 8. Dyrektor szkoły informuje Radę Pedagogiczną o zaistniałej sytuacji pod rygorem zachowania tajemnicy służbowej, w celu zapewnienia uczniowi wsparcia po jego powrocie do szkoły.

KROK 9. Pedagog lub psycholog szkolny planuje dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa, atmosfery życzliwości i wsparcia, oraz przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej i psychiatrycznej poza szkołą.

KROK 10. W przypadku, gdy próba samobójcza zakończyła się śmiercią ucznia, dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia organy nadrzędne – organ prowadzący i organ nadzorujący szkołę – oraz, we współpracy z zespołem kryzysowym, opracowuje plan działań postwencyjnych. Plan postwencyjny obejmuje wsparcie dla uczniów, nauczycieli oraz kontakt z rodziną zmarłego z zachowaniem zasad poufności. Szkoła nie udziela mediom żadnych informacji dotyczących zdarzenia; kontakt z mediami prowadzi wyłącznie dyrektor szkoły po konsultacji z organem prowadzącym.

KROK 11. Pedagog/psycholog szkolny oraz wychowawcy klas udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły, w szczególności grupie klasowej ucznia, którego dotyczy zdarzenie.

KROK 12. Na prośbę osoby udzielającej informacji o uczniu, pracownik szkoły może nie ujawniać źródła informacji, o ile nie stoi to w sprzeczności z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi.

KROK 13. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane wpisami w e-dzienniku Librus lub notatkami służbowymi.

KROK 14. Jeżeli próba samobójcza miała miejsce poza terenem szkoły, a rodzic/opiekun prawny poinformował o zdarzeniu szkołę, dyrektor szkoły, we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej dostępnej w szkole i poza nią oraz planuje dalsze działania wspierające ucznia po jego powrocie do szkoły.

Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia przedszkola lub zaginięcia dziecka

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczniom i dzieciom uczęszczającym do Szkoły Podstawowej nr 404 im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Warszawie, w tym oddziałów przedszkolnych, poprzez określenie jasnych zasad postępowania w sytuacji:

- samowolnego opuszczenia sali lekcyjnej, świetlicy, placu zabaw, boiska lub innego miejsca przebywania ucznia/dziecka,
- zaginięcia ucznia lub dziecka w czasie pobytu na terenie szkoły lub podczas wyjść zorganizowanych.

Zasady ogólne:

- Każdy nauczyciel i pracownik szkoły jest zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i dzieciom w czasie pobytu na terenie szkoły.
- Wszystkie wyjścia z budynku oraz wejścia na teren placu zabaw lub boiska muszą być zabezpieczone przed samowolnym opuszczeniem przez dzieci.
- Nauczyciel przelicza dzieci przed wyjściem z sali, po przybyciu na plac zabaw i po powrocie do budynku.
- Szczególną czujność należy zachować w okresie adaptacji dzieci oraz podczas wyjść grupowych poza teren szkoły.

KROK 1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdza brak dziecka/ucznia, natychmiast powiadamia najbliższego pracownika szkoły. O zaistniałej sytuacji niezwłocznie powiadamia się dyrektora szkoły.

KROK 2. Nauczyciel, po stwierdzeniu nieobecności dziecka, organizuje opiekę nad pozostałymi dziećmi, przekazując grupę pod opiekę innej dorosłej osoby (np. pedagoga/psychologa szkolnego, pomocy nauczyciela, nauczycielowi z sąsiedniej klasy). W żadnym wypadku dzieci nie mogą pozostać bez nadzoru.

KROK 3. Dyrektor szkoły wyznacza nauczycieli lub pracowników szkoły do podjęcia akcji poszukiwawczej na terenie szkoły i w jej bezpośrednim otoczeniu. W trakcie poszukiwań ustala się

kiedy i gdzie dziecko było widziane po raz ostatni, sprawdza się czy dziecko zabrało swoje rzeczy osobiste.

KROK 4. Dyrektor szkoły (lub osoba przez niego upoważniona) niezwłocznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia i jeśli dziecka nie odnaleziono w krótkim czasie lub istnieje podejrzenie, że oddaliło się poza teren szkoły – policję.

KROK 5. Pracownicy szkoły współpracują z policją i służbami ratunkowymi, przekazując im wszystkie posiadane informacje. Dyrektor szkoły lub wyznaczony przez niego pracownik szkoły utrzymuje kontakt ze służbami do czasu zakończenia działań.

KROK 6. Po odnalezieniu dziecka należy:

- upewnić się, że jego stan zdrowia nie wymaga pomocy medycznej,
- w razie potrzeby udzielić pierwszej pomocy i wezwać pogotowie ratunkowe,
- powiadomić pielęgniarkę szkolną i dyrektora szkoły,
- zapewnić dziecku spokój i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne,
- dyrektor szkoły informuje rodziców/opiekunów prawnych o odnalezieniu dziecka.

KROK 7. Wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszej procedury są dokumentowane notatką służbową – załącznik nr 1 do procedury.

KROK 8. Dyrektor szkoły uruchamia procedurę związaną z wyjaśnieniem zdarzenia i analizą przyczyn – załącznik nr 2 do procedury.

KROK 9. Dyrektor szkoły omawia zdarzenia na posiedzeniach Rady Pedagogicznej i na zebraniach z rodzicami (z zachowaniem reguły anonimowości).

KROK 10. W razie stwierdzenia rażących zaniedbań ze strony nauczycieli lub pracowników szkoły może zastosować konsekwencje służbowe wobec osób, które nie dopełniły obowiązków.

.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

.....

23

**Protokół związany z wyjaśnieniem zdarzenia –samowolnego
opuszczenia przedszkola lub zaginięcia dziecka**

Data zdarzenia: ..... Data spisania protokołu: .....

Godzina zdarzenia: .....

Godzina zgłoszenia: .....

Miejsce zdarzenia: .....

Nazwisko i imię nauczyciela sprawującego opiekę na dzieckiem: .....

1. Czynności podjęte przez nauczyciela:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Ewentualni świadkowie zdarzenia – nazwiska i imiona:

.....
.....

3. Opis dalszego postępowania w sprawie:

.....
.....
.....
.....
.....

.....
data i podpis nauczyciela

.....
data i podpis dyrektora szkoły

Procedury reagowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego w szkole

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniom, dzieciom, pracownikom i wszystkim osobom przebywającym na terenie **Szkoły Podstawowej nr 404 im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Warszawie**, poprzez określenie zasad postępowania w przypadku ujawnienia lub podejrzenia obecności ładunku wybuchowego lub innego niebezpiecznego pakunku na terenie szkoły.

1. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego

KROK 1. W przypadku otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego osoba przyjmująca zgłoszenie zachowuje spokój i stara się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących rozmowy i zgłaszającego – uzyskane informacje i szczegóły dotyczące rozmowy mogą być istotne dla policji w celu zidentyfikowania sprawcy.

KROK 2. Natychmiast po zakończeniu rozmowy lub przerwaniu kontaktu należy zrobić dokładne notatki – zapisać wszystkie zapamiętane informacje, nawet jeśli wydają się nieistotne.

KROK 3. Osoba, która otrzymała informację o zagrożeniu, niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły lub osobę przez niego upoważnioną, odpowiedzialną za uruchomienie procedury alarmowej.

KROK 4. Po usłyszeniu sygnału o zagrożeniu, należy natychmiast rozpocząć ewakuację zgodnie z obowiązującym planem ewakuacji szkoły. Celem ewakuacji jest ochrona życia i zdrowia wszystkich osób przed skutkami ewentualnego wybuchu.

KROK 5. Podczas ewakuacji bezwzględnie zakazane jest używanie telefonów komórkowych i innych urządzeń emitujących fale radiowe, które mogą zainicjować eksplozję.

KROK 6. Jeżeli jest to bezpieczne, nauczyciel lub inny pracownik szkoły sprawdza salę, klasę lub pomieszczenie, czy nie znajdują się w nim podejrzane lub nieznane przedmioty. W przypadku ich zauważenia nie wolno ich dotykać ani przemieszczać – należy natychmiast poinformować dyrektora szkoły i odpowiednie służby.

KROK 7. W czasie ewakuacji i po jej zakończeniu należy bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb (Policji, Straży Pożarnej).

KROK 8. Po dotarciu do wyznaczonego miejsca zbiórki nauczyciel lub opiekun grupy niezwłocznie przelicza wszystkie dzieci/uczniów i zgłasza wyniki osobie odpowiedzialnej za kierowanie ewakuacją. W przypadku braku któregoś z uczniów, należy natychmiast poinformować osobę odpowiedzialną.

KROK 9. Dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona koordynuje działania z Policją i Strażą Pożarną, przekazując im wszystkie posiadane informacje.

KROK 10. Po uzyskaniu od służb informacji o zakończeniu działań i usunięciu zagrożenia dyrektor szkoły informuje pracowników i rodziców/opiekunów prawnych o dalszym postępowaniu. Rodzice zostają powiadomieni o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu, aby nie blokować dróg ewakuacyjnych i zapewnić sprawny odbiór uczniów.

2. Stwierdzenie podejrzanego pakunku

KROK 1. Osoba, która zauważyła podejrzanego pakunek, nie dotyka go, nie otwiera, nie przesuwając i nie zagląda do środka. Należy założyć, że pakunek może zawierać ładunek wybuchowy, dopóki służby nie wykluczą takiej możliwości.

KROK 2. Należy odizolować miejsce, w którym znajduje się podejrzanego przedmiot – wyprowadzić z jego otoczenia wszystkie osoby i uniemożliwić dostęp do tego miejsca.

KROK 3. Jeśli z pakunku wydobywa się ciecz, gaz lub pył, a sytuacja na to pozwala, można okryć go, aby ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji. Nie wolno podejmować żadnych innych działań wobec pakunku.

KROK 4. Osoba, która stwierdziła obecność podejrzanego pakunku, niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły lub osobę przez niego upoważnioną, odpowiedzialną za uruchomienie procedury alarmowej.

KROK 5. Dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona zawiadamia odpowiednie służby (Policję, Straż Pożarną) oraz może zarządzić ewakuację szkoły zgodnie z planem ewakuacji. Ewakuacja powinna rozpocząć się niezwłocznie po ogłoszeniu sygnału alarmowego.

KROK 6. Podczas ewakuacji bezwzględnie zakazane jest używanie telefonów komórkowych i innych urządzeń emitujących fale radiowe, które mogą spowodować zainicjowanie eksplozji.

KROK 7. W trakcie ewakuacji i po jej zakończeniu należy bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb ratunkowych (Policji, Straży Pożarnej).

KROK 8. Po dotarciu do wyznaczonego miejsca zbiórki nauczyciel lub opiekun grupy niezwłocznie przelicza wszystkie dzieci/uczniów i zgłasza wyniki osobie odpowiedzialnej za kierowanie

ewakuacją. W przypadku braku któregoś z uczniów, należy natychmiast poinformować osobę odpowiedzialną.

KROK 9. Dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona koordynuje działania z Policją i Strażą Pożarną, przekazując im wszystkie posiadane informacje.

KROK 10. Po uzyskaniu od służb informacji o zakończeniu działań i usunięciu zagrożenia dyrektor szkoły informuje pracowników i rodziców/opiekunów prawnych o dalszym postępowaniu. Rodzice zostają powiadomieni o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu, aby nie blokować dróg ewakuacyjnych i zapewnić sprawny odbiór uczniów.

Procedura reagowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniom, dzieciom, pracownikom i wszystkim osobom przebywającym na terenie Szkoły Podstawowej nr 404 im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Warszawie, poprzez określenie zasad postępowania w sytuacji podejrzenia lub wystąpienia skażenia chemicznego lub biologicznego.

KROK 1. Należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły o zaistniałym zagrożeniu. Osoby znajdujące się na zewnątrz budynku należy ewakuować do środka szkoły, przemieszczając się pod wiatr lub poprzecznie do kierunku wiatru, aby ograniczyć ryzyko kontaktu z substancją niebezpieczną.

KROK 2. Niezwłocznie po ogłoszeniu alarmu należy powiadomić odpowiednie służby ratunkowe – Policję, Państwową Straż Pożarną oraz Pogotowie Ratunkowe – przekazując wszystkie dostępne informacje o charakterze potencjalnego skażenia lub ataku.

KROK 3. Po wejściu do budynku szkoły należy zamknąć i uszczelnić wszystkie okna, drzwi oraz otwory wentylacyjne, a także wyłączyć wentylację i klimatyzację, aby zapobiec przedostawaniu się niebezpiecznych substancji do wnętrza pomieszczeń.

KROK 4. W miarę możliwości należy zgromadzić podręczne środki ochronne i ratownicze, takie jak maski pyłowe, gaza, wata, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwa jadalna, woda, woda utleniona, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie oraz spirytus do zmywania skóry.

KROK 5. W celu ochrony dróg oddechowych należy przygotować wilgotne tampony lub chusty, które w razie potrzeby można wykorzystać do zakrycia nosa i ust. W przypadku przeniknięcia środka chemicznego lub biologicznego do wnętrza pomieszczeń należy często zmieniać lub nawilżać tampon, aby ograniczyć wchłanianie substancji.

KROK 6. Do czasu odwołania alarmu wszyscy przebywający w budynku powinni powstrzymać się od picia, spożywania posiłków oraz wykonywania czynności wymagających dużego wysiłku fizycznego, aby ograniczyć wchłanianie substancji przez organizm.

KROK 7. Nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń ani przebywać w pobliżu okien i otworów wentylacyjnych do momentu odwołania alarmu lub wydania decyzji o ewakuacji przez służby ratunkowe lub dyrektora szkoły.

KROK 8. Należy spokojnie oczekiwać na przybycie odpowiednich służb ratowniczych i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi oraz wykonywać wszystkie polecenia wydawane przez osobę kierującą działaniami kryzysowymi na terenie szkoły.

Procedura reagowania w przypadku wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa uczniom, dzieciom, pracownikom i wszystkim osobom przebywającym na terenie Szkoły Podstawowej nr 404 im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Warszawie poprzez określenie zasad postępowania w sytuacji wtargnięcia napastnika.

KROK 1. Jeżeli masz możliwość bezpiecznej ucieczki – natychmiast oddal się z miejsca zagrożenia i doprowadź do tego innych, o ile nie naraża to nikogo na niebezpieczeństwo.

KROK 2. Jeżeli ucieczka jest niemożliwa – natychmiast ukryj się, zamknij drzwi i jeśli to możliwe, zabarykaduj drzwi (meble, stoły), aby uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia. Szybkie zamknięcie i zabarykadowanie drzwi może uratować życie.

KROK 3. Wyłącz światła, zasłoń okna i usuń źródła światła lub odblaski, które mogłyby zdradzić obecność osób w pomieszczeniu. Stań poniżej linii okien i zejdz ze światła drzwi, aby ograniczyć widoczność dla napastnika.

KROK 4. Wycisz i uspokój uczniów – zredukuj do minimum wszelkie dźwięki (mów szeptem, unikaj szmerów). Bezwzględnie wyłącz telefony komórkowe lub przełącz je na tryb cichy. Niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz i sprowokować napastnika.

KROK 5. Zadbaj o uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) i osoby wymagające szczególnej pomocy – pomóż im ukryć się, uspokoić i zabezpieczyć w sposób dostosowany do ich potrzeb.

KROK 6. Jeśli nie możesz bezpiecznie rozmawiać przez telefon – wyślij dyskretny SMS do Policji lub użyj aplikacji alarmowej, podając: adres szkoły, miejsce zdarzenia w budynku, liczbę napastników (jeśli znana), opis uzbrojenia oraz liczbę poszkodowanych. Unikaj głośnej rozmowy telefonicznej, która mogłaby ujawnić lokalizację.

KROK 7. Nie przemieszczaj się niepotrzebnie; ruch i cień mogą przyciągnąć uwagę napastnika. Jeśli padną strzały – zachowaj ciszę i nie krzycz; napastnik może strzelać „na ślepo”, by sprowokować odgłosy.

KROK 8. Nie otwieraj drzwi nikomu, kto się podaje za służby lub pracowników – interweniujący funkcjonariusze policji sami otworzą pomieszczenia i wydadzą jasne instrukcje. Nie wykonuj poleceń osób, które nie będą mogły się właściwie i jednoznacznie zidentyfikować.

KROK 9. Jeśli napastnik wtargnie do pomieszczenia i nie ma innej możliwości ratunku, należy podjąć walkę – może to być jedyna szansa na uratowanie życia.

KROK 10. Po przybyciu policji lub innych służb ratunkowych należy bezwzględnie wykonywać ich polecenia. Trzymaj ręce w widocznym miejscu (otwarte dłonie), nie wykonuj gwałtownych ruchów i stosuj się do wszystkich wydawanych instrukcji – w tym dotyczących opuszczenia pomieszczenia lub położenia się na ziemi. Nie filmuj, nie nagrywaj i nie przeszkadzaj w działaniach służb.

KROK 11. Po ewakuacji lub opanowaniu sytuacji współpracuj ze służbami, zgłoś brakujące osoby oraz – jeśli to możliwe i bezpieczne – udziel pierwszej pomocy poszkodowanym. Pedagog lub psycholog szkolny organizuje wsparcie emocjonalne dla uczniów.

KROK 12. Dyrektor szkoły dokumentuje przebieg zdarzenia, współpracuje z Policją i właściwymi organami nadzorującymi, a następnie informuje rodziców/opiekunów prawnych o sytuacji. Po zakończeniu działań dyrektor inicjuje działania informacyjne i wspierające dla społeczności szkolnej, mające na celu odbudowę poczucia bezpieczeństwa.